

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

"Izaja vsek dan zasebno -
deli in pravilnik."

Issued daily except Sundays
and Holidays.

LETNO—YEAR XV.

Cena števila
10-25.50.

Published as nonperiodical matter January 25, 1918, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sreda, 12. aprila (April 12) 1922.

Subscription \$5.00
Yearly.

Uradniški in sprvačnički pro-
stor: 2657 N. Lawndale ave.

Office of publication:
2657 N. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4636.

STEV.—NUMBER 86.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

RUSIJA POKAZILA FRANCIJO V GENOVI.

SOVJETSKI DELEGATJE ZBUDILI NAJVĒČJO POZOROST.

Cicerin nadviadal francoske diplomate v štirih spopadih prvi dan konference.

Genova, Italija, 11. apr. — Cicerin, vodja ruske sovjetske delegacije, je danes ponovno izjavil, da je zastonj razpravljal o rekonstrukciji Evrope brez razorenja armad na suhem. Cicerin se je danes spopadel z rumunskimi in japonskimi delegati. Protestiral je proti anekciji Besarabije in japonskim napadom na Ruse v Sibiriji. Generalni odbor je zboroval predpoklne. Vse delegacije so zastopane v tem odboru.

Genova, Italija, 12. apr. — Ruski sovjetski delegatje so pokazali takoj prvi dan ekonomiske konferenčne, da se ne dajo pahniti v ozadju. Prva seja je pokazala, kako bo pihal voter na prihodnjih sejah. Francija je prvo uro pokazala, da ne more gledati Rusov in Nemcev na konferenci in da bi jih rada ponizala do dna vseh globin, toda bila je poražena. Na drugi strani se je pa Lloyd George pokazal starega svitega diplomata. Podpiral je Ruse in obenem je tapisal Francoze po rami, če: saj ni tako hudo. Toda Francozi občutijo poraz. Cicerin je bil snoti glavnega predmet razgovaranja v vseh genovskih krogih; vsi si priznavajo, da je vodja ruske delegacije prebrisal diplomat, ki je znal ujeti Francoze v past.

Prvi konflikt je prišel kmalu po otvoritvi konference. Francoski vojni minister Louis Barthou, napolnički francoski delegatje, je kritiziral način uranjanja delegacij kakor so sedeče. Ni mu bilo prav, da Rusi in Nemci sede bolj spredaj in je zahteval, da se boljševikom odkažejo sedeči čisto v ozadju. Lloyd George je odgovoril, da vsakdo se mora počutiti kakor doma in če delegacije ne bodo imele enakopravnosti, je bolje, da se konferenca ne vrši. Pri tem je ostalo.

Nato je Barthou protestiral, ko si bili sovjetski delegatje predlagani v podosek generalnega odbora. Dejal je, da države, ki še niso formalno sprejeli pogojev za prisostvovanje v konferenci, nima pravice do zastopanja v odborih konference. Ravnog tako je Barthou nasprotoval Nemcem, da bi bili v odborih. Zoper je propadel. Konferenca je zaključila, da smejo Rusi in Nemci biti v odborih.

Zatem je Barthou zahteval, da se imeni Cicerin in dr. Wirth brišeta z liste otvoritvenih govornikov. Barthou je bil že na entitativni predkonferenci v nedeljo proti temu, da bi predstavnika Nemčije in Sovjetske Rusije govorila ob otvorjenju konference, toda Angliji, Italijani in Japone so nadvladali Francoze, ki so imeli le Belgijke na svoji strani.

Največji konflikt je pa bil, ko je Cicerin sugestiral v svojem govoru, da se konferenca pretvori iz evropskega kongresa v svetovno konferenco, na katero se naj povabijo vse ostale države in potem se naj razpravlja o gospodarski rekonstrukciji potom splošnega razorenja.

Barthou je skočil na noge in dejal jeno, da razorenje ni na dnevnem redu genovske konference in Francija je absolutno proti temu, da bi se razorenje sploh omenjalo.

Cicerin se je nasnehnil in rekel: "Ko je Briand govoril o razorenju na washingtonski konferenci, je dejal, da Francija ne sme misljiti na razorenje, dokler ne bomo naznani na tem mestu, da je Rusija pripravljena odstraniti kamen, ob katerega se je spotikal Briand. Seveda ne silimo."

(Dalje na 3. strani.)

PREMDGOVNIŠKA INDUSTRIJA JE BOLNA.

VSE SE REŠI TAJNO: ŠPEKULACIJA, PROFITI IN PREKUPČEVANJE.

Zaradi tega je treba industrijo reorganizirati, meni Brophy, zastopnik rudarjev.

Washington, D. C. (Federated Press). — V petek ni Brophy pred zbornim odsekom razpravil o glavnih zahtevi rudarjev, o nacionalizaciji premogovnikov. Brophy je predsednik odbora za nacijonaliziranje rudnikov v rudarski organizaciji. Imel je svoje razloge, da ni v petek govoril o tej stvari. Prepričan je bil, da bi demagogi v Kongresu in nasprotniki delavstva v administraciji pošlabili njegove besede, da škodujejo stavkarjem in organizaciji rudarjev U. M. W. of A. Tako se je bojeval, da se ustavovi komisija, da preide dejstva v premogovniški industriji in jih naznani javnosti. Tej komisiji naj sledi trajna zvezna agencija poznana pod imenom Federal Fact-Finding Agency, ki bi trajno zhrala podatke in jih objavljala. Na podlagi boljšega razumevanja in poznavanja premogovniške industrije je treba organizirati industrijo, je izjavil Brophy.

Rudarji zahtevajo dejstva o premogovniški industriji, je menil Brophy. V tej industriji se dela v temi. Kako se vrše kupljevanje s premogom, kako se premog prodaja, se vrši v temi tajne špekulacije, tajnega profita in tajnega prekupčevanja. Posledica tega je, da je industrija bolna. Premogovniška industrija ima vodilno. Prepojena je z vodo in do mora razvita. Potrata v industriji je pravilo. Posledica takega gospodarstva je, da je v njegovem distriktu na 30 tisoč rudarjev zadužilo v letu 1921 povprečno po \$760. To pomeni, da mora rudar prehranjevati svojo družino s \$14.60 na teden. To so bile pravilne, kakor doma in če delegacije ne bodo imele enakopravnosti, je bolje, da se konferenca ne vrši. Pri tem je ostalo.

Nato je Barthou protestiral, ko si bili sovjetski delegatje predlagani v podosek generalnega odbora. Dejal je, da države, ki še niso formalno sprejeli pogojev za prisostvovanje v konferenci, nima pravice do zastopanja v odborih konference. Ravnog tako je Barthou nasprotoval Nemcem, da bi bili v odborih. Zoper je propadel. Konferenca je zaključila, da smejo Rusi in Nemci biti v odborih.

Brophy je povdorjal, da je odgovor na take razmere v industriji, da je treba industrijo reorganizirati, ki plača na leto le \$122 dni dela v letu ali 2½ dneva v tednu. Da se reorganizacija izvrši, je pa treba imeti dejstva. Da se ta dejstva dobre, zaradi tega je Brophy priporočil v imenu rudarjev, da se takoj imenuje začasna komisija, kateri nasledi trajna zvezna agencija.

Po njegovih sodbi naj bi komisija sestala iz pet podjetnikov in pet rudarjev, in dveh skupnih predsednikov, kot je to bilo pri vojnem odboru. Komisija naj bi imela polno oblast, da izvede preiskavo in mora izdelati priporočila, da se industrija v bodočnosti ne razvije čez mero. Nepravijo naj se zaloge premoga, da špekulantje ne morejo izrabljati posamežitve premoga za navijanje cen, ravno tako naj se odpravi razvoj cen s prekupčevanjem. Taka prekupčevanja naj se kaznuje.

Trajna zvezna agencija mora imeti vso legalno oblast, da lahko pravili pride na izpoved resnic. Uničiti mora metodo, ki omogočuje podjetnikom, meščetjem, preku neg in trgovcem povlačevati obratne stroške. Razkriti mora ljudstvu, kdo lastuje premogove plasti v zemlji, kde prejema lastnike pristojbine, kako visok je zavodenici kapital, kako velika je izguba, ker se rudniki obratijo na potreben način in še druga važna dejstva, ki se nanašajo na industrijo.

Predsednik odboka, kongresnik Nolan, je dognal, sko sa rudarji vrnejo k predvojni lastvici, ki je bila uvedena v letu 1913, bi se znižali delovni troški za 22 centov pri toni, konzumentu bi se pa eno mogoče znižale za en cent. Nolan je citiral, kako hudo so bile znižane meze železniščarjem v letu 1920 na zagovor od strani železniških družb, da se znižajo

PROTESTI PROTI KNIGHTOVIM PREDLOGOM SE MINOZE.

PO TEJ PREDLOGI SE ODPIKA MOŽNOST, DA PRIDE TUDI ZDRAVA OSERA V NORIŠNICO.

Privatni bizniški interesi se lahko s pomočjo take positivne snese nepriljubljenih delavskih voditev.

Albany, N. Y. — Zastopniki mnogih delavskih, civiličnih in drugih organizacij so pri začetku predgovornem Millerjem priporočili, da govor na vsej konferenci se bo bojuje proti njemu mogoče odprtij, kdo ga podpira z denarjem.

New York, N. Y. (Federated Press). — Gregor Semijonov, kozakški brigant, opustoševalci Sibirija, ki je postal in opustoševalci pod prevozo, da se bojuje proti boljševikom, katerega banditje so napadali in morili žene in otroke, pohabljevali može in puščeli za sabo sled krvi, groze in strahu, katerega štejati so iz očepnega vlaka strejali na ameriške vojake v tovornem vozlu in ubili dva ameriška vojaka, je bil dovoljen vstopiti v Združene države "neoficijelno" in skoraj ga bili spravedli kot princ. Semijonov je pa izvršil uskok, kar mu ni se odpuščeno. Ukradel je Voroveta Home in Foreign Trade kompaniji, družbi, ki je zdaj bankrotna in ima svoje urade tukaj, volnenega blaga in košnivo ne z približno \$476,000. Zaradi tega je bil aretiran.

Ko je stopil z vlaku iz Washingtona, da ga popeljajo v sijamski spremetvu v hotel Waldorf, ker so bile ranjene sobe naravnene, mu je bila prečitana tiranija in aretacija, ki jo je podpisal en najvišjega državnega sodnika, da plača odškodnino, na katero ga je obsođeno sodišče v Harkiu na Kitajskem prvega decembra. Obtožnica govori, da so Semijonov in njegove detekte sile splošnije omenjeno društvo za blago v Sibiriji in da je ta opatenje povzročila bankrot kompanije. Obtožnica nadaljuje, da je bil Semijonov le bandit in ni bil officijelno zastopnik nobene vlade, zaradi tega je tudi odgovoren za skodo, ki jo je napravil s svojo zasebnostjo. Komunisti so dali vodilni duhovni pomirili in apotomizumi. Komunisti so dali vodilni duhovni pomirili in apotomizumi.

All to niso najvažnejši fakti. Zgoraj omenjeno obtožbo je točno predložil tudi zapriseženi izredni brigadni general W. S. Graves, povelnika ameriških vojaških čet v Sibiriji, in Charles H. Smitha, bivšega ameriškega zastopnika v zavezniški železniški komisiji v Rusiji, ki pravita, da Semijonov ni bil drugega kot bandit in brigant. Izjava Gravesa dodaja, da je oklepni skupni vladu, iz katerega so strejali na ameriške vojake, zapovedal Ruski častnik pod povelenjem Semijonova.

Semijonov seveda ni bil treba oditi v zapor. Serif mu je dovolil, da je ostal v hotelu Waldorf z njegovo ženo, dokler ne prekrbi poročila za pet in dvajset tisoč dolarjev.

Semijonov, saj njegove izjave, ki jih podaja, od kar je prišel v Ameriko, kuje načrta in gojide, da v Ameriki dobri potrebuje denar, da prične novo vojaško pustolovščino proti sedanjem vladu v Rusiji. Ali njegova aretacija, da se istira sodniško priznana odškodnina za ukradeno volno in košnivo, ki so ju ukradli njegovi banditi, je mrzli eurek vodilni duhovni pomirili in apotomizumi vladu, iz katerega so strejali na ameriške vojake, zapovedali Ruski častnik pod povelenjem Semijonova.

"Seveda bi bil", je odgovoril Brophy, ki je na to pojasnil, kako je brezposobnost poslabšala življenske razmere. Povedal je, da otroci ne morejo dalj hoditi v šolo kot v ljudsko šolo in rudarske družine se morajo odpovedati vsem življenskim obveznostim.

Socialistični kongresnik London je vprašal Brophyja, kako so rudarji v industriji reorganizirati, da nepriljubljeni delavci nepravilno uporabljajo delovne troške za tovorno blago. Kljub temu pa ni hoteli meddravna trgovska komisija znižati vseh stroškov za tovorno blago. Zaradi tega gre ogromna vsoča denarja, ki prihaja od znižane meze železniščarjev, v lepe lastnikov železnic.

"Vpostavljanje meze iz leta

SEMİJONOV ARETACIJA MOGOČE MARSIKAI RAZKRIJE.

SODNIŠKO POSTOPANJE PROTIV NJEMU MOGÖCE ODKRÍJE, KDO GA PODPIRA Z DENARJEM.

Ako se to zgodi, izve vse svet, kdo je podpornik sibirskega terorista.

New York, N. Y. (Federated Press). — Gregor Semijonov, kozakški brigant, opustoševalci Sibirija, ki je postal in opustoševalci pod prevozo, da se bojuje proti boljševikom, katerega banditje so napadali in morili žene in otroke, pohabljevali može in puščeli za sabo sled krvi, groze in strahu, katerega štejati so iz očepnega vlaka strejali na ameriške vojake v tovornem vozlu in ubili dva ameriška vojaka, je bil dovoljen vstopiti v Združene države "neoficijelno" in skoraj ga bili spravedli kot princ. Semijonov je pa izvršil uskok, kar mu ni se odpuščeno. Ukradel je Voroveta Home in Foreign Trade kompaniji, družbi, ki je zdaj bankrotna in ima svoje urade tukaj, volnenega blaga in košnivo ne z približno \$476,000. Zaradi tega je bil aretiran.

Berlin, 11. apr. — (Federated Press) — Friderik Adler, voditelj avstrijskih socialistov in vodilni duh Dunajske socialistične jednote (takovane poltretje internacionale), ki se je vrnil iz Berlina, kjer je bil na konferenci izvrsnih odbornikov treh internacionalnih, poroča o uspehu konference.

V Berlinu je bil izvoljen odbor, ki ima izdelati vse priprave za združitveni kongres. Odbor ima devet članov; vsaka internacionala ima v odboru tri zastopnike. Adler je član tega odbora; dalje so Radek, Vandervelde, McDonald in drugi znani voditelji. Odbor določi kraj in čas kongresa ter postavi vse socialistične organizacije.

John L. Lewis javlja, da program, ki ga je zasnoval odbor taklike, funkcijonira stoddotno. Premogarji prihajajo trumpon v organizacijo. Položaj za stavkarje je drugi teden veliko bolj ugoden kot je bil v prvem tednu.

V Indianapolisu se nahaja junški tajnik Daugherty še od pondeljka. Njegova misija tuje, da zavrne obtožnico porti 225 operatorjev in odbornikov rudarske organizacije, ki so bili obtoženi kanaksu leta na temelju Shermanovega protitrustnega zakona, da "so se zarobil proti ljudstvu" zaradi vložkih cen premoga. Daugherty je konfiriiral s sodnikom Andersonom, ki je izdal določen "indufkien", ali kolikor se je izvedelo, se sodnik brani zavre obtožnico. Daugherty bi rad obtožil obtožnico in rasloge, da ne bodo operatorji potem imeli legi, da bi bila konferenca s ravnili načeloma.

Indianskemu bloku pa v poslednjem dnevu veliko zmago v posloški zbornic, ko je bila z veliko vedino sprejeta amendirana apropriacijska predloga, katera izključuje vsako sodno postopanje proti delavskim in farmarskim organizacijam ter kooperativam na temelju antitrustnega zakona.

Kongresnik Burke, član sibirskega odbora za delo, je izjavil, da bo zahteval računske knjige vseh operatorjev, da odsek izvede, koliko profita so naredili operatorji lanskemu letu. Burke stoji na stališču, da profiti operatorjev so krivi draginje premoga, ne pa meze rudarjev.

SVETOVNI ZDROUŽITVENI KONGRES PRIHAJA.

KOMUNISTI SO DALI KONGRESU.

Vse delavske internacionale stopijo na eno samo proletarsko fronto.

Dunaj, 11. apr. — (Federated Press) — Friderik Adler, voditelj avstrijskih socialistov in vodilni duh Dunajske socialistične jednote (takovane poltretje internacionale), ki se je vrnil iz Berlina, kjer je bil na konferenci izvrsnih odbornikov treh internacionalnih, poroča o uspehu konference.

John L. Lewis javlja, da program, ki ga je zasnoval odbor taklike, funkcijonira stoddotno. Premogarji prihajajo trumpon v organizacijo. Položaj za stavkarje je drugi teden veliko bolj ugoden kot je bil v prvem tednu.

V Indianapolisu se nahaja junški tajnik Daugherty še od pondeljka.

Njegova misija tuje, da zavrne obtožnico porti 225 operatorjev in odbornikov rudarske organizacije, ki so bili obtoženi kanaksu leta na temelju Sherman

PROSVETA

LONDONSKI BANKIRJI PODJELJUJEJO ČEHOSLOVAKO.

Posodili ji bodo 10,000,000 sterlingskih funkov proti osem od sto obresti.

Washington, D. C. (Federated Press). — Londonška bankirska tvrdka aranžira posojilo za Čehoslovakin, ki prejme deset milijonov Sterlingovskih fantov posojila proti osem od sto obresti. Izdana bodo obveznice za dobo pet in dvajset let. Čehoslovaki bo prejela za obveznice le devetdeset odstotkov. Tako poroča čehoslovakski težki komisar Geringer iz Prage.

Vlogatelji v New Yorku, Amsterdamu in Londonu bodo kupili te obveznice le po 96 od st. Ta denar bo porabljen za javna dela in za vladne naprave. Finančni minister privraza proračun leta 1921 deficit 88,000,000 krov. Čehoslovaki je prejel skoraj 1,000,000,000 krov na davkih, ki bodo slišili, da vlada odplača dolg, ki je nastal s prevzetjem avstro-ogrskih bankovev. Industrija se nahaja v slabem položaju in nekateri pričakujejo polom pri prehodu v normalne razmere.

Mina ubila 11 Francosov v Šleziji.

Gleiwitz, Gornja Šlezija, 12. aprila. — Mina, zakanana v zemlji, je ubila 11 francoskih vojakov, ko so kopali na neko jamo. Francosi so vselejšega silno razburjeni.

IVAN GOTTLIEB,
1821 W. 22nd St., Chicago, Ill.
(Adv.) April 12

OFICIJELNA NAZNAKILA S. M. P. J.

V SKLAD IZREDNIH PODPOR SO DAROVALI SE SLEDEČI:

Darovalo društvo št. 265, v New Duluth, Minn. \$ 2.00

Poslal Anton Gornik.

Nabранo med rojaki v Lincoln, Ill. 15.55

Poslal Silverster Bruska.

Darovala Louis Pavlinič v Jakob Tomšič, v Bellaire, O. 3.00

Poslal Louis Pavlinič.

Skupaj \$ 20.55

Prejšnji izkaz 417.08

Skupaj do sedaj poslano na glavni urad

Vincent Cainkar, predsednik SNPJ.

IZ URADA PREDSEDNIKA GLAVNEGA POROTNEGA ODBOKA.

Brat Anton Martinčič, član društva "Zveza", štev. 328, v Madridu, Iowa, se je pritožil na glavni porotni odsek, ker se mu od strani glavnega izvrševalnega odbora ter od strani prve instance ni dovolila odškodnina za zlomljeni križ.

Prošnji za odškodnino se od naše strani ni moglo vstreči ter je bila zavrnjena.

Razlogi. Križ brata Antona Martinčiča ni bil zlomljen in ni tako poškodovan, da bi brat ne bil v stanu opravljati več nobenega dela. Iz predloženih zdravniških izjav, je razvidno, da je brat sposoben opravljati take dela, pri katerih ni treba napraviti križa.

Mi se zavedamo, da bo brat, ki je premogar, in ki je svoje poškodbe tudi dobil pri delu v rovu, težko dobril delo, pri katerem ne bo treba napenjati križa. Zavremo se tudi, da delavec težko izhaja z zaslužkom, ki ga sprejme, če je v stanu opravljati svoje nadavno delo, v katerem je izurjen član.

Vprašanje in odgovor.

Red Ledge, Mont. — Brat F. K. je vprašal: "Ako se vrni društvena porota proti kateremu členu in je društvo tožitelj, kdo zastopa tožitelja: predsednik ali načelnik tožiljeni? Prosim odgovor v listu Prosveća.

John Underwood, predsednik gl. porotnega odbora, v katerega področje spada to vprašanje, odgovarja:

Društveni predsednik zastopa v takih slučajih društvo le tedaj, če je izvoljen v društveni porotni odbor, ki ga zastopa pri obravnavi, kot če je tožitelj posamezni član.

RACUN MED JEDNOTO IN DRUSTVI MEMBRA FEBRUARJA 1922.

Vpledila Ispolnila

